LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN

The policy of this Newspaper is to provide our Latvian people in exile with all available news of importance concerning the world's happenings, of political, economic, cultural or social significance. And our special aim is to present the humanitarian ideals and achievements of the great Democracies — the United States of America and the British Empire. This aim, we know, will help maintain the spiritual and cultural unity of the Latvian people and — of all things — will yield hopes for a safer and happier future.

Izdevējs un galvenais redaktors — Publisher and Editor-in-Chief: Viktors Baltkājis

Redakcija-Editorial Office: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b) Iznāk divi reizes nedēļā — Published twice a week

Nr. 80 (82) Authorized by Military Government and UNRRA Dillingenā, sestdien, 1946. g. 12. oktobrī

Norberts Trepša

LCP un LCK kļūdas

Latviešu Centrālās padomes 5. sesija, kas no 21. līdz 23. septembrim notika Hanavā, atklāja un visā skaidrībā parādīja tās nepilnības, kas visu laiku slēpjas mūsu centrālo organu sistēmā un darbībā. Šī sesija parādīja stāvokļa it kā šķērsgriezumu.

Vispirms daži vārdi par kritiku. Mēs neesam pieraduši pie kritikas. Ja kāds to kādreiz mēģina pielietot, tad tūlīt dzirdam iebildumus: tā nedrīkst; to var dzirdēt tie, kam nevajaga, un izmantot mums par launu; necelsim ķildas, mums tagad nepieciešama vienība utt., utt. Šos iebildumus jo sevišķi izsaka tie, kas jūtas attiecīgās kritikas aizkarti. No kritikas nav ko bīties. Nepamatota tā viegli atlec. Pamatota tā noskaidro, šķīstī, vēl vairāk vieno, vieno ap skaidrību, ap skaidrotu uzdevumu un pienākumu plānojumu; un tanī ir spēks. Vai tad ir kāda jēga — šķendēties un īgt pa kaktiem, bet nerunāt skaidru valodu par pamatjautājumiem, no kuriem ir atkarīgs mūsu liktenis; ja tie ir strupceļā, nerunāt tikai tāpēc vien, ka varētu dzirdēt arī tas, kam uz mums nav labs prāts? Apmierināsimies — vislielākais mūsu ienaidnieks būtu nezināšanā, ko darīt, un neskaidrībā par to, kā īsti jāfunkcionē dažādiem mūsu iestādījumiem, kam jāreālizē ne vien mūsu — bēgļu, bet visas mūsu tautas liktenis. Viss, ko mēs paši te par labu varam vērst, itin viss ir jāmobilizē vismaz tagad. Arī kritika — labu griboša, lietas zinātāja. Tā mums var nākt tikai par labu.

Tagad pie temata. Pēdējā LCP sesija parādīja sekojošo: LCP un LCK ir bijušas radītas ar ļoti neskaidru kompetenču skicējumu un vesela gada laikā tās nav atradušas savu īsto vietu mūsu visas tautas un arī tikai emigrācijas kopības sistēmā, nav atradušas pareizu sadarbības veidu ar pārējiem mūsu centrālajiem iestādījumiem. It dabīgi tad nu arī ir, ka nav pilnīgi noorganizēta ne LCK, nedz arī LCP pareiza darbība. Tā brīžam ir ļengana, brīžiem nespēj orientēties, pievērsta mums nesvarīgām lietām, novārtā atstājot svarīgās. Tas nav apgalvojums, ko nevar pierādīt.

Atcerēsimies pag. gada vidu, kad pēc Vācijas kapitulācijas pa visu sadragāto vācu zemi bija izkaisītas lielākas vai mazākas latviešu kolonijas, kas juta un domāja vienu un to pašu: tagad mūsu valstsvīriem sākas darbošanās laiks, tagad tiem jādomā Latvijas doma, visi spēki jāveltī tam, lai attop brīvā Latvija. Bet arī otra doma bija neizbēgama un neatvairāma: tagad Vācijā esošiem jāsasaucas, jāsazinās, jāorganizējas, jāievēl pārstāvji, jāturas kopā, lai, nenoteiktības starplaikā saliedēti vienībā, varam izturēt visas grūtības. Šo domu diktēja katras tautas veselīga dzīvotalka.

Daļēji notika tas, kam bija jānotiek. Valstsvīri sasaucās. Vēlreiz pārbaudījām, vai visi esam laimīgi pārkļuvuši Vācijas sabrukuma agonijas briesmām un iegājuši jaunajā, cerību pilnajā laikā. Dr. P. Kalniņš, bīskaps prof. J. Rancāns, V. Bastjānis un Ā. Klīve te Vācijā, sūtņi K. Zariņš, A. Bīlmanis, V. Feldmanis, O. Grosvalds un citi, Zviedrijā, Itālijā esošie utt. Pat okupācijas laikā viņi bija atraduši ceļus sasaukšanās iespējai no Latvijas. Arī tagad tie turējās kopā. Dr. P. Kalniņš gan aizgāja mūžībā, bet viņa vietā priekšgalā palika bīskaps prof. J. Rancāns. Bīskaps nesacenšas par savas vietas pirmsvaru ar sūtni Zariņu, ne arī otrādi, jo viņi apzinās, ka ir vienoti kopējā uzdevumā un ka nav ne pirmās, ne otras vietas, šamēr nav Latvijas. Latvijā būs

(Turpinājums 3. lappusē)

ASV lidmašīnu bazes kuģis uz Dardaneļiem?

Vašingtonā, 6. okt. (AP). — Ārlietu ministrija šodien paziņoja, ka ASV nodomājušas sūtīt lidmašīnu bazes kuģi „Randolph" uz Turcijas ostu Izmiru pie ieejas Dardaneļos. Bazes kuģim „Randolph" būs jāaizstāj līdzšinējais bazes kuģis „Roosevelt," kas patlaban ietilpst ASV kaŗaflotes spēku sastāvā Vidusjūrā. — ASV prezidents Trumens aicinājis Anglijas nekavējoties un jūtami atļaut žīdu iecelošanu Palestīnā, jo žīdu liktenis Eiropā nevarot gaidīt uz Palestīnas jautājuma vēlāku atrisināšanu. Šajā sakarā Trumens un Anglijas premjērs Etlijs apmainījušies vairākām konfidenciālām notām. Pēc neoficiālām ziņām, Etlijs Trumena ierosinājumu noraidījis, aizrādot, ka Anglijas valdība to varēs ievērot „tikai tad, kad būs izlemta visa Svētās zemes politiskā nākotne." Angļu noorganizētā konference Palestīnas problēmu atrisināšanai, kā zināms, ir pārtraukta un no jauna sanāks tikai 16. decembrī. Žīdu pasaules organizācija — žīdu aģentūra tanī bija atteikusies piedalīties. Angļu valdības aprindās un arī angļu presē izteiktas domas, ka Trumena ierosinājums „varot apdraudēt" jau ievadītās sarunas par Palestīnas nākotnes izkārtošanu. Žīdu aģentūra savukārt paskaidro, ka Anglijas valdības pastāvīgā vilcināšanās atļaut žīdu imigrāciju Palestīnā ne tikai „nav attaisnojama no cilvēcības viedokļa, bet nav izprotama arī starptautiskā politiskā līmenī." Arabu līgas pārstāvis **Aleksandrijā** izteicās, ka Trumena nostāja Palestīnas jautājumā un viņa „rupjā neatlaidība" žīdu imigrācijas atbalstīšanai Svētā zemē var beigties ar arabu valstu draudzības zaudēšanu pret ASV. - Vinstons Čerčils, runājot konservātīvo partijas organizācijas sanāksmē **Blekpulā**, aicināja Padomju Savienību „atļaut" uzturēt Sabiedroto draudzību, kas varējusi pastāvēt visu kaŗa laiku. Anglijas bij. premjērs sacīja: „Mēs visi gribētu uzturēt mūsu kaŗa laika draudzību ar krievu tautu un Padomijas valdību, ja tās mums to atļautu darīt un izbeigtu rīcību, ko mūsu ārlietu ministrs Bevins sauc par nervu kaŗu." Čerčils uzbruka Anglijas lēboristu valdības soļiem iekšzemes politikā un arī angļu imperijas nolikvidēšanā, jo īpaši Indijas uzdošanā. — UNRRA's augstāki pārstāvji **Triestā** noliedz, ka kaut kādas UNRRA's sagādātās mantas būtu nokļuvušas Dienvidslavijas armijas rokās, bet atzīst, ka šīs armijas piegādes cieša pārraudzība neesot iespējama. — ASV kaŗa aviācijas „lidojošā cietoksņa" lidlaiva — „Pacusan Dreamboot" 6. okt. rītā paveica savu apm. 16.000 km nepārtrauktu lidojumu no Honolulu līdz Ēģiptes galvaspilsētai Kairai. Lidojot no Havaju salām pāri Alaskai, Arktiskam okeanam, Ziemeļpolam, PSRS, Melnai jūrai, Turcijai un Vidusjūrai, tā savu mērķi sasniedza 39 st. 42 min. — Naktī uz 6. okt. **Stokholmā**, atgriežoties no mītiņa, uz ielas no sirdslēkmes miris 61 g. v. Zviedrijas premjērs Albins Hansons, kas bija ministru prezidents kopš 1936. g. un Zviedrijas sociāldemokratu partijas prezidents kopš 1925. g. — 4 dienu plašajos nemieros dienvidaustrumu Korejā nogalināti 59 policisti, 60 ievainoti un 100 pazuduši. Pēc korejiešu iestāžu ziņām, nemierus izsaukuši komūnistu aģitātori, bet pēc Dienvidkorejas amerikāņu okupācijas iestāžu komandanta ģen.-ltn. Hodža atzinuma — „kaitīgi aģitātori no ārienes." — Pāvests Pijs 12., uzrunājot katoļu baznīcas augstākās tiesas — Sv. Romas Rotas 70 locekļu, nosodīja pārmetumus par „pāriešanu katoļticībā ar spaidu līdzekļiem," kuŗu dēļ dienvidslavi tagad Zagrebā tiesā archibīskapu Stepinacu. Pāvests atgādināja kanonisko likumu, kas aizliedz pāriešanu katoļticībā piespiedu kārtā, un noliedza, ka viņš pats kādreiz būtu piekritis šādām pāriešanām. Savā runā pāvests tomēr nesauca vārdā ne Stepinacu, nedz arī Zagrebu. — 6. okt. oficiāli paziņots, ka **Maskavā** beigušās sarunas par tirdzniecības un kredita vienošanos starp Padomju Savienību un Zviedriju, kas bija sākušās 5. sept. Zviedrijas valdība jau pilnvarojusi Zviedrijas delegāciju Maskavā to parakstīt. — Naktī uz 6. okt. pirmoreiz Francijas vēsturē savas durvis slēdza „sliktas slavas" nami un sava darbība oficiāli bija jāizbeidz Francijas galvaspilsētas „nakts tauriņu" tūkstošiem. Sorbonnas studenti jau plāno izmantot pēc likuma slēgtos prostitūcijas namus par saviem mitekļiem, bet studentes tam nepiekrīt. Priekš pusgada Francijā gatavojās atvērt īpašas skolas, kuŗās 24.000 franču prostitūtas paredzēja apmācīt par viesu apkalpotājām, sekretārēm vai pārdevējām. Šīm skolām tomēr nepieteicās neviena audzēkne.

Kaŗa noziedznieki

Starptautiskā militārā tribunāla ģenerālsekretārs **Nirnbergā** līdz 6. okt. bija saņēmis 16 notiesāto nacistu līdeŗu apelācijas lūgumus apžēlošanai vai arī piespriesto sodu samazināšanai. Ar saviem spriedumiem, šķiet, ir samierinājušies 20 g. cietumsodu dabūjušie Baldurs fon Širachs un Alberts Špērs līdz ar uz nāvi notiesāto Himmlera bij. vietnieku E. Kaltenbrunneru, kas izteicies, ka Sabiedroto kontroles padome Berlinē tā kā tā nespējot grozīt lēmumu viņa atzīšanā par vainīgu, bet tas vienīgi viņu būtu varējis interesēt. Šachts, Friče un Papens vairākas naktis brīvprātīgi pavadīja Nirnbergas cietumā, jo tie baidījās no apcietināšanas, ko gatavojās izdarīt Bavārijas vācu iestādes. 6. okt. ASV iestādes viņus galīgi atbrīvoja un lika saprast, ka tās pārliecinās vācu tautu, ka viņiem ir tiesības šo brivību arī izmantot līdz sagaidāmajai viņu prāvai vācu denacifikācijas tiesā. Šachts un Friče slepeni jau pārvietoti uz kādu privātdzivokli, bet Papens tomēr izšķīrās par palikšanu cietumā un gaida atļauju iebraukšanai angļu joslā. Amerikāņu un angļu joslas vācu valstu ministru prezidenti **Brēmenē** aicināja radīt īpašu tautas tiesu, kas pārstāvētu „visu Vāciju," lai tiesātu Papenu, Šachtu un Friči. Sabiedroto kontroles padomes sekretariātā **Berlinē** paskaidrots, ka tam nekas nav zināms par it kā no Nirnbergas nākušu paziņojumu, ka pāvests Pijs 12. būtu lūdzis apžēlošanu uz nāvi notiesātajam poļu izniicinātājam Hansam Frankam, kas Nirnbergas tiesas prāvas laikā bija pārgājis katoļticībā. — Prūsijas militāro kastu, kas Nirnbergas prāvas lēmumā izglābusies no iznīcības kā grupa, jo tā nav atzīta par kri-

(Beigas 4. lappusē)

Berness atbalsta Staļinu miera izredžu novērtējumā

Parīzē, 3. okt. (AP). — ASV ārlietu ministrs Džemss Berness šodien deklarēja, ka „konflikts Sabiedroto viedokļos" ir nopietns, bet viņš atbalsoja ģenerālisima Josifa Staļina nesenējo paziņojumu, ka kaŗa tūlītēju briesmu neesot. Runādams Amerikāņu kluba lenčā Parīzē, Berness sacīja: „Pēc ikviena liela kaŗa, kuŗa uzvara gūta daudzu nāciju apvienotiem spēkiem, Sabiedroto vidū ir bijis konflikts par miera veidošanu. Būtu vieglprātīgi noliegt Sabiedroto viedokļu konflikta nopietnību pēc šī kaŗa. Ar šī konflikta ignorēšanu vai tā nopietnības noliegšanu mēs pašu konfliktu neatrisināsim, nedz arī būsim palīdzējuši paši sev mūsu gaitās uz mieru. Konflikta un tā nopietnības pārspīlēšana turpretim padara šī konflikta atrisināšanu par vēl grūtāku. Es no sirds pievienojos Staļina nesen izteiktajam viedoklim, ka kaŗa tūlītēju briesmu nav. Es ceru, ka viņa paziņojums izbeigs nepamatotos apgalvojumus, ka kaut kāda nācija vai nāciju grupa mēģinot ielenkt Padomju Savienību vai ka tam tiecētu Padomju Savienības atbildīgie līdeŗi."

Viņš izteica arī cerību, ka Staļina vārdi izkliedēšot nepamatotos apgalvojumus, ka ASV mēģinot pielietot tās rīcībā esošo atombumbu par varas draudu pret Padomju Savienību. Amerikāņu ārlietu politika tomēr, sacīja Berness, arī turpmāk būs stingra. Tā kā kaŗš patlaban nav paredzams, viņš sacīja, AS Valstīm ar vislielāko rūpību jācenšas nesēt nākamā kaŗa sēklu. Ārlietu ministrs deklarēja savu pārliecību, ka neviens šodien nevēlas kaŗu, bet ka ar viedokļu izteikšanu vien nepietiek. „Grūtības ir tās, ka, lai gan neviena nācija nevēlas kaŗu, nācijas tomēr var pievērsties politikai vai tādam rīcības veidam, kas ved uz kaŗu. Nācijas var censties pēc politiskām un saimnieciskām priekšrocībām, kuŗas tās bez kaŗa nevar panākt."

Bernesa runas lielākā daļa bija veltīta viņa viedoklim par Vācijas pārraudzīšanu nākotnē. Dažā ziņā viņš plašāk izskaidroja savu pēdējo runu Štutgartā un 40 gadu līgumu, kādu viņš ierosinājis pavasarī Vācijas atbruņošanas un demilitarizēšanas nodrošināšanai. Viņš sacīja, ka ASV „noteikti nostājas pret sacensību Vācijas pārraudzības dēļ, jo tā Vācijai atkal sagādātu spēku skaldīt un iekarot. ASV nevēlas, lai Vācija kļūtu par bandinieku vai līdzdalībnieci cīņā dēļ varas starp austrumiem un rietumiem." Vācijas okupēšana ir jāturpina, viņš sacīja, kamēr atbruņošanu un demilitarizēšanu akceptē jebkuŗa rodošās Vācijas valdība. Šajā sakarā viņš piemetināja: „Kamēr vien Vācijā būs okupācijas armija, tikmēr tanī būs arī ASV bruņotie spēki."

Par ASV ierosināto 40 gadu līgumu viņš paskaidroja, ka ASV to piedāvājušas Padomju Savienībai, Lielbritānijai un Francijai, lai visas kopā svinīgi apņemtos ne tikai atbruņot un demilitarizēt Vāciju, bet arī gādāt, lai Vācija būtu atbruņota un demilitarizēta 40 gadu. Par Vācijas nākamo valdību viņš norādīja, ka mūsu pašu drošības un arī vācu tautas labklājības labā amerikāņi Vācijā nevēlas pārāk centrālizētu valdību, kas varētu dominēt vācu tautu, bet nebūtu atbildīga tās demokratiskai gribai.

The Stars and Stripes

Vērtīgs ziedojums

Zviedrijā dzīvojošie latvieši savākuši vīriešu, sieviešu un bērnu drēbes un apavus izdalīšanai latviešu bēgļiem Vācijā. Savāktās mantas O. Freivalds no Lundas 4 kastēs nosūtīja Latvijas Sarkanam krustam Lībekā, kur tās saņemtas un mantas izdalītas Lībekā un apkārtnē dzīvojošiem mūsu bij. kaŗaviriem un viņu ģimenes locekļiem (citur dzīvojošiem tautiešiem izdalīti apģērbi un apavi, kas bija saņemti no Amerikas).

Latvijas Sarkanā krusta vadība savā un tautiešu vārdā izsaka atsaucīgajiem latviešiem Zviedrijā dziļi izjustu pateicību.

Latvijas Sarkanā krusta vārdā senātors J. Kalacs, LSK prezidija loceklis

Amerikāņu Militārā valdība nenodarbinās ārzemniekus...

Berlinē, 3. okt. — Amerikāņu Militārās valdības (OMGUS) nedēļas biļetenā paziņots, ka amerikāņu Militārā valdība it nevienā amatā nenodarbinās ārzemniekus (arī Sabiedroto valstu pavalstniekus — angļus, frančus un beļģus). Patlaban nodarbinātie turpinās savu darbu, līdz izbeigsies viņu līgumi. Militārās valdības civīlā personālā turpmāk drīkstēs būt tikai ASV pilsoņi un vācieši, kas pieņemami darbā tanīs apgabalos, kur viņi pastāvīgi dzīvo.

... un atļauj brīvāku biedrošanos ar vāciešiem

Berlinē, 3. okt. — Amerikāņu Militārā valdība šodien mīkstināja savu aizliegumu par brāļošanos ar vāciešu ierēdņiem un atļāva savam personālam ielūgt vāciešus amerikāņu klubos un mitekļos. „OMGUS" tomēr nosacīja, ka „oficiālu un pusoficiālu posteņu" vācieši cienājami „normālās rutīnas veidā." Aizrādīts, ka „sevišķi jāatturas no ēdienu un citu atspirdzinājumu izšķērdīgas pasniegšanas." Šādus viesību ielūgumus var attiecināt uz vāciešiem, kas ir „valdības ierēdņi un citi atzīti iestāžu, politisko partiju un civiliedzīvotāju pārstāvji, piemēram, universitāšu vadītāji, arodbiedrību līderi u. c."

The Stars and Stripes

Drīz gaidāmas jaunas augstāko nacistu tiesāšanas

Nirnbergā, 3. okt. (UP). — ASV galvenā nacistu apsūdzētāja — tiesneša Roberta Džeksona atgriešanās Vašingtonā, cik paredzams, tuvinās atrisinājumam jautājumu par jaunām nacistu tiesāšanām. Domājams, ka Džeksons drīz pēc savas ierašanās apspriedīsies ar prezidentu Trumenu un ka drīzumā sekos Baltā nama paziņojums par Vācijas rūpnieku un financistu, otras un trešās pakāpes nacistu dižvīru un „SS" briesmu darbos iejaukto personu tiesāšanām. Vēl nav izlemts, vai šīs jaunās prāvas būs starptautiskas vai arī tikai pašu amerikāņu vadībā. Nirnberga katrīā ziņā būs norises vieta vismaz vienai no šādām prāvām, jo tās tiesas nams pēdējos mēnešos pārbūvēts piemēroti šādu prāvu norisei. Iespējams, ka vairākas šādas jaunas prāvas sāksies ap 1947. g. 1. janvāri. Patlaban amerikāņu un angļu joslā drošības apcietinājumā atrodas ap 2000 šādu nacistu, bet jaunās prāvās, domājams, tiesas apm. 10 proc. no šī skaita. Tiesai, cik paredzams, nodos vecā Gustava Krupa dēlu Alfredu Krupu fon Bolenu un Halbachu, Hitlera kancelejas vadītāju un slepenā kabineta locekli Hansu Lammersu un varbūt arī pasakaino tipu Oto Meimeru, kas pratis kalpot pāris desmit valdībām, sākot no ķeizara Viļuma 2. dienām līdz Ādolfa Hitlera valsts sabrukumam.

The Stars and Stripes

Paziņojums jaunatnei

HDP universitāte Hamburgā (Baltijas universitāte), cik paredzams, jau nākamajā sēmestrī uzņems jaunus studentus. Pieteikties var vienīgi angļu joslas DP nometnēs un pulcināšanās centros reģistrētie jaunieši. Tā kā brīvo vietu ir mazāk kā pieteikušos kandidātu, ir paredzēts konkurss, vai nu novērtējot līdzšinējās sekmes pēc piesūtītajiem dokumentiem vai arī aicinot studentus uz pārbaudījumiem Hamburgā. Piesakoties konkursam, jāiesūta anketa, kurā jāatbild uz šādiem jautājumiem: 1. vēlamā fakultāte un nodaļa, 2. vārds un uzvārds, 3. dzimšanas datī, 4. līdzšinējā izglītība, 5. pasta adrese, 6. „UNRRA Team," „Mil. Gov. Det.," „Assembly Centre" un DP kartītes numuri, 7. kad iebraucis Vācijā, 8. paraksts, 9. datums. Lūgumrakstus ievēros (arī agrāk piesūtītos, ja tie atbilst noteikumiem), ja to iesniedzēji HDP universitātei piesūtīs savu personības un izglītības dokumentu norakstus vai izrakstus. Derīgs pases izraksts vai personības dokumenta noraksts, gatavības apliecības, matrikulas vai studiju grāmatiņas noraksts vai arī divi skolotāju apliecinājums par gatavības apliecības iegūšanu. Norakstiem jābūt apstiprinātiem. Anketas un dokumenti jāpiesūta: HDP University, Holstentor 1, Hamburg 36 (24), līdz 1946. g. 15. oktobrim. Jaunā sēmestra sākums paredzēts 1. novembrī.

Tā kā brīvu vietu ir daudzkārt mazāk arī angļu joslas vācu augstskolās, kā uz tām iesniegto lūgumu, savu kandidātūru HDP universitātē katram gadījumam ieteicams paturēt arī tiem, kas pieteikušies studijām vācu augstskolās. Īpaši tas būtu jāievēro iesācējiem.

HDP universitātes sekretariāts

Kārlis Dziļleja - trimdas preses biedrības priekšnieks

Trimdā nodibinātās Latviešu preses biedrības ārkārtējā sapulcē 6. okt. Eslingenā biedrības priekšnieka vietnieks Kārlis Rabācs ziņoja, ka prof. Dr. A. Švābe 11. septembrī atteicies no biedrības priekšnieka pienākumiem. Par biedrības jauno priekšnieku ievēlēja rakstnieku Kārli Dziļleju. Sapulces dalībnieki nolēma, ka jāpanāk, lai preses darbiniekus nometnēs līdzīgi pārējiem aktīviem gara darbiniekiem un mākslinieciem, kas ar LCP 5. sesijas lēmumu jāuzskata par strādājošiem, tāpat uzskatītu par nodarbinātiem un uz tiem neattiecinātu citus darba pienākumus; biedriem jāievēro biedrības statūti, lēmumi un rīkojumi; biedriem noliegts līdzdarboties tādos preses izdevumos, kas neatbilst biedrības lēmumiem vai tos nepilda. Ar šo lēmumu vēlreiz uzsvērts trimdas preses darbinieku atzinums pag. gada apspriedē Hanavā, ka visu trimdas preses izdevumu atbildīgajiem redaktoriem jābūt šīs biedrības biedriem. Apspriedē tāpat atzīts, ka pie LCK un tās delegācijas amerikāņu joslā jāierosina komisijas radīšana visu latviešu izdevumu izvērtēšanai. Komisijā jābūt biedrības, LCK izglītības daļas un izdevēju pārstāvjiem. Pirms grāmatas izdošanas izdevēji uzaicināmi to nodot komisijas vērtējumam kā pēc satura, tā arī pēc cenas. Grāmatā jāmin tās cena un izvērtēšanas komisijas atzinums. Jāseko autoru tiesību ievērošanai.

Biedrības goda tiesā ievēlēja J. Porieti, L. Bērziņu un F. Igalu, par viņu vietniekiem Aīdu Niedru un A. Baumani. Atzina, ka būtu vēlams, lai periodiskos izdevumus savā īpašumā uz kooperātīviem kopdarbības pamatiem pārņemtu profesionālo preses darbinieku kopdarbības kopas. Eslingenas „Latviešu Ziņu" red. A. Klāvsons informēja, ka Londonā paplašinās „Londonas Avīzi" un izdos arī mākslas un literatūras žurnālu. Eslingenas „Lido" kafejnīcā apspriedes dalībnieki tad pavadīja omulīgu vakaru, kurā netrūka arī improvizētās koncertprogrammas, dziedot dzejniecei Marijai Urnežai-Lambergai un spēlējot rakstniekam Kn. Lesiņam. rp

Uzaicinājums

Eslingenā, Latviešu teātra zālē (Breite Str. 19), 19. un 20. oktobrī rīko Vācijas amerikāņu joslā dzīvojošo latviešu lietiskās mākslas mākslinieku un daiļamatnieku kongresu. Atklāšana 19. okt. pl. 10. Kongresā ar balsstiesībām var piedalīties Latvijas mākslas akadēmijas lietiskās tēlniecības darbnīcas absolventi, LMA beigušie mākslinieki, Latvijas amatniecības kameras amata meistari un zeļļi, kas strādā lietiskās mākslas laukā, lietiskās mākslas skolu absolventi, Latvijas daiļamatnieku sabiedrības atzīti daiļamatnieki un mājamatnieki, idejiskie lietiskās mākslas un daiļamatniecības darbinieki. Kongresā, starp citu, paredzēts dibināt Latviešu daiļamatnieku apvienību visiem trimdā dzīvojošiem lietiskās mākslas māksliniekiem un daiļamatniekiem. Kongresa dalībnieku ierašanos ieteicams iepriekš pieteikt Eslingenas latviešu kolonijas daiļamatniecības komisijas priekšsēdim Hugo Mercam, Zollbergstr. 1, Esslingen/Neckar, Wttbg. (14a). Par naktsmītnēm rūpēsies, bet par uzturu kongresa dalībniekiem jāgādā pašiem.

Eslingenas latviešu kolonijas daiļamatniecības komisija

Chronika

Babenhauzenā, Lielhesenā, šinīs dienās agrākās gūstekņu nometnes milzīgajās telpās atklāta jauna žīdu DP nometne. To vada līdzšinējais Hanavas UNRRA's 27. vienības dir. Goldmanis. Nometnē vēl tikai ap 3.000 iemītnieku, bet pēc mēneša būs jau 30.000, tā izveidojot ne vien žīdu, bet vispār visu DP lielāko nometni pasaulē. Te atvērs arī apgabala DP slimnīcu ar 500 gultu. Nometnes administrācijā un slimnīcā strādā visvairāk DP, to vidū arī vairāki simti latviešu, kas pakļauti jaunai UNRRA's 616. vienībai. Pirmie žīdu bēgļu transporti te pienākuši caur Berlīni. Tie ir Polijas žīdi, kas savā laikā paglābušies no nacistu terrora, izbraucot uz PSRS. To daļa jau 1939. g. rudenī, sarkanai armijai iesoļojot Austrumpolijā, brīvprātīgi devusies darbos uz PSRS, bet pārējie uz turieni aizbēguši 1941. g. — vācu armijas iebrukuma laikā. 70 proc. no viņiem vēlas doties uz Palestīnu, bet pārējie uz ASV, Franciju, Dienvidameriku un citiem kontinentiem (Ks). — Štreitbergas nometne no 1. okt. pārcelta uz Erlangenu un apvienota ar šejienes latviešu nometni, kas savukārt radusies pēc E. vairāku nometņu pārcelšanas kopējās telpās bij. kājnieku kazarmās. Līdz ar latviešiem te novietoti arī lietuvieši, igauņi un ukraiņi. UNRRA's E. 549. vienība likvidēta, piedalot to Laufas 42. vienībai, kas tagad pārrauga arī lielās latviešu Mērcfeldas un Fīsbachas nometnes. UNRRA's administrātīvajā darbā E-nā tagad iesaistīti daudzi DP, visvairāk igauņi. No pārceltiem „streitbergiešiem" gandrīz visi darba spējīgie vīrieši jau strādā amerikāņu armijas darbos. Abu apvienoto latviešu nometņu iemītnieku vidū varētu vēlēties labāku sadarbību un saskaņu, par ko sevišķi būtu jārūpējas abu nometņu vadībai. Pēc DP pārbaudes no līdzšinējās Štr. nometnes izraidīti 49 iemītnieki (kopā ar bērniem 74). Mazie bērni gan pagaidām atstāti tautiešu vidū. Daži izraidītie dabūjuši darbu pie UNRRA's un armijas, bet pārējo stāvoklis joprojām nenoteikts. Nav pat iespējams uzzināt, vai vispār būs izraidīto lietu pārlemšana. E. kopējai DP nometnei paveras plašas iespējas kultūrālam un sabiedriskam darbam, jo ir īpašas sarīkojumu telpas ar piemērotu skatuvi. Skaistu ievadījumu šim darbam deva lieliskā Zuikas vīrukoŗa koncerts (R. Poruks). — Latvijas sūtnis Londonā K. Zariņš augusta mēneša apskatā norāda, ka Parīzes konferencē visi mazo valstu humānie un miermīlīgie priekšlikumi atsitas pret aukstu krievu ledus sienu. Par šo konferenci vēlāk tuvāku apskatu dos sūtnis O. Grosvalds. Parīzē tagad uzturas arī mūsu cienījamais bīskaps prof. J. Rancāns un bij. ārlietu ministrs F. Cielēns. Tālāk sūtnis raksta: „Mūsu tauta cieš. Lielas tās masas dzīvo bēgļu dzīvi, un ir zīmes, ka tautiešiem sāk jau zust pacietība un nervi neiztur. Lai varētu savu izturību pastiprināt, mums absolūti nepieciešama vienība un kopības apziņa. Diemžēl mūsu dzīvē ir momenti, kad šo vienību jauc. Pēdējā laikā esmu saņēmis vēstules par Dr. M. Valtera referātiem, kas notikuši Stokholmā un Beļģijā un ir radījuši zināmu satraukumu latviešu vidū. Vairāki rakstītāji aizrāda, ka visur, kur Valters līdz šim runājis, viņš pametis aiz sevis latviešu saimi uztraukumā, strīdos un šķelšanās garā. Dr. Valters visu savu spriedumu pamatos liekot domu, ka laikmets no 1934. g. 15. maija līdz 1940. g. jūnija dienām esot bijis „iekšējās okupācijas" periods, ka vara, kas tanī laikā Latvijā valdījusi, esot nelikumīga vara, tās akti nelikumīgi un tās izdotās pilnvaras nelikumīgas. Negribu še būt Ulmaņa režīma aizstāvis vai noliedzējs. Tas bija periods Latvijas valsts vēsturē, kurā daudz kas padarīts. Vai padarītais ir bijis labs vai slikts, vai vajadzēja tā vai citādi darīt, par to, pēc manas pārliecības, vēl nav pienācis laiks runāt. To vēsturnieki iztirzās mierīgā garā un akadēmiskā atmosfairā brīvā Latvijā, kad to atkal būsim atguvuši. Pašreizējā momentā nav absolūti nekādas nozīmes ar šo jautājumu nodarboties. Šis laikmets, kā visa mūsu pagātne, ir mīļš, un mums vajadzētu būt pietiekami goda prāta ar cieņu to paglabāt. Ulmaņa vara ir beigusies, traģiski beigusies un nekad arī vairs neatgriezīsies. Tagad mēs visi esam bēgļi un emigranti, kam prātu nodarbina tikai viena doma — kā atgūt dzimteni, kā izcīnīt tās brīvību un neatkarību, jo mēs zinām, ka katrs no mums, tāpat kā mūsu tauta, pilnīgu un saskanīgi vērtīgu dzīvi varam dzīvot tikai brīvā un neatkarīgā Latvijā. Šī mērķa sasniegšanai mums jāapvieno visi spēki, visiem kopīgi jāupurē uz šī mērķa cēlā altāŗa. Kāda nozīme tagad sadalīties Ulmaņa piekritējos un pretiniekos, kad paša Ulmaņa vairs nav? Dr. Valters uzsvēris, ka, pēc viņa ieskata, vienīgais Latvijas valsts varas nesējs esot pēdējās Saeimas „fragmenti," t. i., brīvajā pasaulē esošie šīs Saeimas deputāti. Jau pati teorētiskā baze te ir apšaubāma. Tam pretim runā 2 ļoti svarīgi argumenti: 1. pēc mūsu Satversmes, Saeima bija vēlēta noteiktam laikam, proti, 3 gadiem, — lai kādās domās mēs esam par 1934. g. pārmaiņām, skaidrs ir tas, ka Saeimas pilnvaru laiks sen ir izbeidzies; 2. Saeimai, lai tās lēmumi un rīcība būtu pilntiesīgi un likumīgi, vienmēr ir bijis vajadzīgs kvorums. Saujiņa deputātu (un tikai saujiņa vien ir brīvajā pasaulē) nekad nevar runāt visas Saeimas vārdā. Valtera teorija neko citu nepanāk kā tikai naidu, šķelšanos un neauglīgus strīdus latviešu vidū. Visu mūsu organu, organizāciju un atsevišķu personu svētākais patriotiskais pienākums ir veltīt visus savus spēkus vienotam darbam un cīņai, lai atkaŗotu Latvijas tautas neatņemamo tiesību, ko izsaka vārdi „Latvijas suverēnā vara pieder Latvijas tautai," lai aizstāvētu mūsu intereses starptautiskā forumā un lai atbrīvotu Latvijas tautu no svešiem iebrucējiem. Kad tas būs noticis, tad katram, kas darbojies tautas druvā un tautas interesēs, vienalga ar kādām pilnvarām, tās būs jānoliek un jādod iespēja pašai tautai izteikt savu īsto gribu, pašai radīt jaunu Satversmes sapulci, kas noteiks Latvijas nākamās politiskās dzīves formas. Ir tiesa: viena vienota latviešu centra radīšana, kas pārstāvētu visus latviešu novirzienus un ar autoritātīvu balsi varētu runāt brīvībā esošās latviešu tautas vārdā, būtu ļoti svētīgs pasākums. Tā rādīšanā visi var daudz darīt — kā bijušie Saeimas deputāti un agrākie kabineta locekļi, tā arī Kurzemes valdība, latviešu bēgļu reprezentātīvas organizācijas un citi pazīstami sabiedriski darbinieki. Ciešā sadarbībā ar sūtņiem šāds centrs varētu ievērojami stiprināt mūsu cīņu par Latvijas nākotni. Vecā Saeima savu varu atjaunot nevar, bet tās locekļiem var gan būt ievērojama loma tautas spēku konsolidēšanā un stiprināšanā." — Latvijas Sarkanā krusta ASV joslas pilnvarnieku sanāksmē Mērcfeldas nometnē tās komitejas pr-dis E. Kordons norādīja, ka patlaban no nometnes pēc DP pārbaudes izraidīti 57 tautieši, kuŗu vidū ir arī bērni. LSK dir. R. Liepiņš plašā pārskatā runāja par LSK darbu un tuvākiem uzdevumiem. — Bavārijas apgabala latviešu padomes pēdējā sēdē Mērcfeldā paskaidrots, ka Bavārijas apgabala latviešu komitejai vēl joprojām nav pilnīga pārskata par DP pārbaudes rezultātiem latviešu nometnēs. No 11 nometņu (pavisam Bavārijā to 60) 6.600 iedzīvotāju vidus izraidīti 800. Tuvākā laikā sākšoties jauna DP pārbaude, kas turpināšoties apm. 4 mēnešus, sevišķu vērību pievēršot 1939.—41. g. repatriantiem un bij. karavīriem. Šajās pārbaudes komisijās darbošoties arī nacionālie pārstāvji. Tad sekos trešā pārbaude, kuŗā katru DP mēģināts individuāli pārliecināt, lai tas atgriežas dzimtenē. Propaganda pret mājupbraukšanu ir sodāma. Neatkarīgi no jau notikušām pārbaudēm, UNRRA's vienību direktoriem ir tiesības nometņu iedzīvotājus pārbaudīt vēlreiz. Sēdes dalībnieki nolēma visās Bavārijas apgabala latviešu nometnēs vākt līdzekļus nometnēs neuzņemto karavīru un izraidīto tautiešu atbalstam. A. Tilmanis ierosināja sameklēt tukšas barakas un dibināt privātas nometnes. Apgabala komitēja ieteic izraidītiem, kas nākuši no angļu joslas, pagaidām atgriezties angļu joslā („Dienas Ziņas" Mērcfeldā). — 12 amerikāņu laikrakstu izdevēji un redaktori ASV Militārās valdības „G 5" DP daļas priekšnieka pikv. Milkelsena pavadībā apmeklēja DP nometni Hanavā, kur pēc iepazīšanās ar DP dzīvi un darbu izteicās, ka amerikāņu sabiedrība par DP jautājumu pārāk maz informēta un ka neesot tiesa, ka DP būtu slinki vai nevēlētos strādāt („Tēvzeme" Hanavā).

Ēriks Raisters

Nāve gaisā

Zilzaļas ugunis bij augstu mākoņos,
Kur tumsa pieņēmās un rieti plaka spēji,
Un saldi dziedāja par nāvi bumbvedēji,
It kā uz dzirēm vakars sauktu tos.

Un laudis apstājās, lai drūmi klausītos,
Kā kaukt sāk sirēnas, šie baigie nāves rēti,
Ko naktī aiznes smagi lietus vēji,
Kas zemei jaunu pavasari dos.

Ak, Dievs! Šo nopūtu, šķiet, dvesa katras krūtis,
Kad grāva sprādzieni un plīsa logu rūtis,
Un pekle atvērās kaut kur aiz pakalniem.

Bet ciemā mazajā, kas dusēja aiz tiem,
Tik atbalss nesa zelta dzirkšu pūtis
Un gaisi dunēja no tūkstoš motoriem.

Anšlavs Eglītis

Vecā gada vakars

(4. turpinājums)

„Diemžēl, es pats esmu birģermeistars," sausi sacīja āmata vīrs, nespēdams apspiest balsī apvainotības pieskaņu.

„Jūs — birģermeistars?! Mans Dievs!" iesaucās kundze naivā izbrīnā, kas viņai vienmēr ļoti labi izdevās. „Es biju pārliecināta, ka birģermeistaram katrā ziņā jābūt vecam, tuklam un dusmīgam kā Dīrera vai Holbeina gleznās. Bet jūs esat... jūs esat..." un, neatrazdama vārdu, kundze skaisti pietvīka un savā apjukumā izskatījās brīnum jauki.

Birģermeistars atplauka.

„Cienītā kundze, Dieva dēļ nespriediet par moderno dzīvi pēc vecām gleznām!"

„Un vēl mazāk pēc modernām gleznām," piemetināja kundze. „Bet kā jums patīk mana vīra darbs?"

„Lieliski!" teica birģermeistars, nenovērsdams acu no Rozīnes kundzes.

„Īsts Romāns Varošs, vai nē? Tipisks! Birģermeistara kungs, ievērojiet, kā staro gaisma no šiem sarkanajiem un dzeltenajiem toņiem! Vai nejūtat, kas par bezgalīgu telpu zilajos? L'essence de matiere et de metier! — par šo gleznu teica Dunoje de Segenzaks, kad ievērojamākie Parīzes mākslas kritiķi gribēja izzināt viņa domas. O, viņš bija asprātīgs, šis lāga Segenzaks! Viņš pazina visus, gleznas un apgalvoja, ka pazīstot arī sievietes. Par to es gan šaubos. Šinī ziņā vīrieši sevi allaž pārvērtē. Jeb jūs esat citādās domās, birģermeistara kungs?"

„O, hm, jā, kā lai to saka, cienītā kundze," stomījās birģermeistars, pūlēdamies atbildēt ja ne asprātīgi, tad vismaz cienījami, „gleznas, tas ir mākslu es tiešām mīlu... un sievietes, tas ir dāmas..."

„Mīl jūs!" iesmējās Rozīnes kundze, pārlaizdama tik asu vērtētājas skatienu brašā birģermeistara koptajam augumam, ka tas instinktīvi izslējās kā parādē un popētās mundiera krūtis draudēja vai pārplīst.

„Bet ko nu," turpināja daiļā kundze, „kāda šīm lietām vairs nozīme? Sestajā kara gadā mēs, nabaga sievietes, esam zaudējušas pēdējās šarma un elegances paliekas... tikai māksla, māksla vienīgā vēl mirdz tikpat spoža kā vienmēr. Vai jūs neatrodat, birģermeistara kungs, ka šī gleznā pie jums izskatās ļoti jauki? Te ir teicams apgaismojums."

Patiesi, nejaušam saules staram izlaužoties caur aizkariem, košā gleznā un visa istaba kā sprakstēt iesprakstējās. Birģermeistars vēl arvien nebija īsti izšķīries, vai gleznā tēlota mīlzu tauriņu kauja vai ķīniešu procesija zem krāsainām palmām, bet krāsas dega un satrauca. Bodenas ezera sīki izkrikumotās ainavas, kas rātni karājās starp logiem, salīdzinot izskatījās pelēkas kā pelējumu traipi.

Jaguāra kažoks paškirdamies atklāja augumu, glāstošu pistacijas krāsas tērpu un metallspodru kakla rotu, kas Parīzē maksāja dažus frankus, bet svešumā arvien vēl atstāja iespaidu. Un smaids vizēja un dzirkstīja, neatlaidīgi mulsinādams ar nevainojamo un neatvairāmo filmisko pareizību.

Birģermeistars nopūtās un piekrītoši palocīja galvu. Pilnīgās lūpas sakustējās, bet nekas sakāms nekrita prātā, un tālab viņš izlikās, it kā negribētu traucēt meistaru, kas vēl joprojām meditēja šedevra priekšā.

Pēkšņi gleznotājs pacēla galvu.

„Birģermeistara kungs, man ir ideja! Lai gleznā paliek pie jums. Dodiet tai patvērumu."

Birģermeistars satraucās: tas varēja ko maksāt! Vai nu ar tiesību vai nē, par švābiem Vācijā saka to pašu, ko par skotiem Anglijā. Un švābs, kaut viņš būtu pats birģermeistars, nekad neaizmirsīs taupību. Bet no otras puses, ja ievērojama profesora audeklu var iegūt lēti vai pat par velti...

„Profesora kungs, es īsti nesaprotu..."

„Birģermeistara kungs, mums nav gleznu kur likt. Nav kur novietot. Mūsu dzīvoklis nobumbots. Bet še, pie jums..."

„Tik brīnišķīgas, modernas, gaumīgas telpas!" piebalsoja Rozīnes kundze, „jūs zināt, birģermeistara kungs, gleznām tāpat kā cilvēkiem vajaga saprotošu roku un miera. Iedomājieties, tagad pa vilcieniem un patvertnēm ar mākslas darbu! Šausmīgi!"

„Tas ir trakāk nekā ar zīdaini," piebilda meistars.

„Bet, ko sacīs jūsu kundze par tādu pārmaiņu kabinetā?" bažījās kundze.

„O, es vēl neesmu paguvis apprecēties."

„Jūs un neprecējies! Neiespējami! Neticami! Jūs esat bijis pārāk liels džentlmenis," sauca kundze.

„Saprotams, ja tas nepieciešams, es varētu paglabāt gleznu, kamēr jūs iekārtosit jaunu dzīvokli. Kurp jūs dodaties, ja drīkstu jautāt?"

Laulātais pāris noplātīja rokas.

„Uz Ķelni, uz Dortmundu, varbūt uz Berlīni..." teica mākslinieks.

„O, tur traki bumbo, vai jūs nebaidāties, kundze?"

„Šausmīgi, bet ko lai dara?"

„Kas attiecas uz mani, tad Berlīnē es tik daudz neskumstu par bumbām, kā..."

„Par ko tad?" brīnījās birģermeistars.

Mākslinieks piegāja tuvāk galdam:

(Turpinājums sekos)

LCP...

(Turpinājums no 1. lappuses)

tauta, kas izlems, kam kuŗa vieta turpmāk pienāksies un kam jāizteic pateicība. Šodien viņi ir Latvijas Centrālās padomes locekļi.

Pa brīžam mēs dzirdam pa histeriskam saucienam: kas tad ir šie vīri no Latvijas Centrālās padomes, kas ir šī „Eslingenas grupa," ko viņi grib? Pa brīžam tā kliedz kāds, kas pa neskaidrības migliņu ir aizkūņojies līdz kaut kādam iedomāti svarīgam postenim un domā, ka viņam ir sagatavots gandrīz jau visvarenības tronis, nebijis tikai šo „nepatīkamo" vīru, kas ne uz ko nepretendē, bet kas tomēr it kā stāvētu ceļā uz daudzu iecerētiem, lai arī tik maldīgi uzpūstiem „svarīgiem" amatiem.

Jā, kas tad viņi īsti ir? Uz to atbildēt ir ļoti viegli.

Mūsu tautas vēlētā Saeima sastinga 1934. g. 15. maijā. Sākās posms, kad valsts likteņi kārtojās autoritārā kārtībā. 1940. g. vasarā nāca padomju okupācija. K. Ulmaņa ministru kabinets bija paguvis pilnvarot sūtni K. Zariņu par valsts varas augstāko nesēju, ja gadījumā... utt. Tā vietnieks ir sūtnis Dr. A. Bīlmanis. Taču jau 1940. g. rudenī, kad padomju vara izsludināja Saeimas vēlēšanas, solot brīvību kandidātu sarakstu iesniegšanā, notika apspriedes, lai mēģinātu sagādāt vienu kopēju — visu pēdējās Saeimas pilsonisko partiju apvienības kandidātu sarakstu. Tas bija bezcerīgs mēģinājums. Atceros, ka ļoti piesardzīgi organizētās apspriedēs dalībnieki valsirdīgi teica to, ko viņi domāja: tas ir veltīgs pasākums, padomju vara vai nu nepieļaus sarakstus, atskaitot vienu — savu, vai arī, ja pieļaus, tad tikai tāpēc, lai visus pēc tam likvidētu. Tad kāds bij. iekšlietu ministrs un deputāts pasacīja īsi: „Mēs nevaram citādi. Mēs esam pēdējās Saeimas locekļi. Mums ir tautas pilnvarojuma pienākums. Lai tad arī mēs mirstam, — savu pienākumu būsim veikuši. Mums vajaga mēģināt!" Mēs tagad zinām, kas no šī mēģinājuma iznāca. Piesardzība gan glāba daudzus, upuri nebija lieli, bet darīts bija patiesi viss toreiz iespējamais. Kas bija tie vīri, kas to darīja, kas to vadīja? Kas bija tie, kas juta, ka viņiem ir tautas pilnvarojuma neatvairāms, neapejams darbošanās pienākums? Vai tie ir vēl vārdā jāsauc?

Vācu okupācijas laiks prasīja vēl lielāku piesardzību. Tas tāpat prasīja arī darbu. Visi mēs vēl atceramies, kā gandarījuma čukstā no viena uz otru gāja ziņa: „Viņi ir kopā. Sapratušies un vienoti. No Bruno Kalniņa līdz Gustavam Celmiņam!" Tad tapa Latvijas Centrālās padomes vārds. Šis vārds un šis darbs ir prasījis arī asins upuŗus. Lai pieminam kaut vai prof. Konstantīna Čakstes vārdu vien.

Kādai gan apmātībai vajaga būt apstulbojušai latviešu prātu, ja šodien uzdrošinās jautāt: kas tad viņi tādi ir? Kas ir šī „Eslingenas grupa?"

Pagājušā gada vasarā šīs apmātības vēl nebija. Bija izmēģināts uz papīra radīt pagaidu centrālos organus, saliekot uz labu laimi izvēlētus vārdus vienkopus. Kad šis mākslīgais veidojums nebija izdevies, tad Ziemeļvācijā, kur mūsu rosība sākumā bija lielāka, radās plāns: mēģināt noskaidrot, ko domā tie vīri, kam mūsu tautas likteņi ir jāvada, tie, kam joprojām ir tautas pilnvarojuma uzliktie, neapejamie pienākumi. Sazināšanās iniciātīvu uzņēmās bij. finanču ministrs A. Valdmanis. Viņš apmeklēja A. Klīvi, V. Bastjāni, bīskapu prof. J. Rancānu un bij. finanču ministru R. Liepiņu, kas jau bija atsācis Latvijas Sarkanā krusta darbību. Nezinu, ko katrs no uzskaitītiem valstsvīriem A. Valdmanim atbildēja, bet, kad mēs pēc pēdējās no šīm vizītēm satikāmies, es viņu atbildi sapratu jo vienkārši. Tai vajadzēja būt šādai: „Mūsu darbošanai vēl nav pienācis īstais laiks. Kad tas pienāks, mēs savu pienākumu centīsimies darīt. Uz vietas tepat nekas liels nav darāms. Te pietiks ar bēgļu aprūpes vienkāršu organizāciju. Tanī nebūtu vēlams līdzdarboties abu okupāciju laiku augstākām amatpersonām." Ir iespējams, ka dažā vietā šī atbilde bija vēl lakoniskāka.

Uz jautājumu, kādas ir manas domas, arī es toreiz atbildēju, ka, manuprāt, visi tie vīri, kuŗus A. Valdmanis jau apmeklējis, atrodas savstarpējā kontaktā. Viņi paši zinās, ko darīt mūsu valsts un tautas likteņa kārtošanai. Viņi ir jau atraduši arī sazināšanās iespējas ar Latvijas sūtņiem ārzemēs, kas pirmā kārtā var kaut ko darīt, ja ir kas darāms. Mums turpretim ir jāizveido bēgļu apzināšanas un aprūpes darbs. Tam pietiktu ar Sarkano krustu, kas pēc vajadzības var paplašināt savu darbību. Šim darbam jābūt pilnīgi apolītiskam. Es arī šodien domāju, ka LSK būtu pietiekama organizācija bēgļu aprūpes darbam, jo tā ietvari ir elastīgi. Tanī var ietilpināt arī visu kultūras dzīvi. Tam gan ir ļoti pieticīgs un vienkāršs, nepretenciozs nosaukums, bet darbam nosaukums nav jau svarīgs. Pie tam, šķiet, ar šo vārdu var padarīt vairāk, atvērt vairāk durvju, nekā ar visiem citiem.

Taču domu, ka mūsu bēgļu saimei vajaga radīt kādu centrālu pārstāvniecības organu, populārizēja steidzamības kārtā. Izmantojot par saukli atzinumu, ka centrālajam pārstāvniecības organam jābūt tik apolītiskam, ka tanī ieejošām personām nedrīkst būt politiskās pagātnes pat ne tik, cik aiz naga melnuma, radīja Latviešu Centrālo pagaidu komiteju. Tanī iegāja ļoti cienījami profesori K. Kundziņš, F. Gulbis un A. Švābe. Vēlāk steidzīgi noorganizētās divpakāpju vēlēšanās ievēlētie elektori ievēlēja Latviešu Centrālo padomi, arī te pēc iespējas vairoties no okupācijas laiku amatpersonām, kas ar ļoti maziem izņēmumiem arī izdevās.

Pie bēgļu aprūpes centrālo organu radīšanas bija izdarīta kļūda. Tiem deva pārāk plašu nosaukumu — Latviešu Centrālā komiteja un Latviešu Centrālā padome. Nepielika vārdu bēgļu vai emigrantu, kas pasvītrotu šo organu patieso raksturu. Nosaukumā nebūtu lieks arī vārds aprūpe. Bet nosaukums nebūtu bijis tik svarīgs, ja skaidri un noteikti būtu bijuši šo organu uzdevumi, pienākumi, kompetence. Tai vietā jau tad izcēla tikai to, ka šie organi ievēlēti demokratiski. Ar šo vārdu — demokratisks, arvien biežāk un svarīgāk to lietojot un izteicot, abiem organiem mēģināja panākt gandrīz vai valsts varas centrālo organu nozīmi un svaru. To darīja pa daļai apzināti, lai celtu šo organu autoritāti un kāpinātu to dažus vadītājus nozīmībā.

Otra svarīga kļūda izdarīta tāpat jau pašā sākumā: ne LC pagaidu komiteja, nedz arī vēlāk LCP un LCK neatrada par vajadzīgu izveidot sakarus ar Latvijas Centrālās padomes vadītājiem locekļiem Vācijā, lai tuvāk spētu noskaidrot savas funkcijas un kontakta veidu. Ceļš uz tālāko bija vaļā. Sākās šo kļūdu un neskaidrību iedzīvināšana. Lai gan ar katru mēnesi un katru LCP sesiju kļuva skaidrāks, ka ceļš ir nepareizs, un daudzi no LCK un LCP locekļiem atskarta kļūdu raksturu, tomēr vēl pat pēdējā LCP sesijā Hanavā atrisinājums nebija radies.

LCK un LCP, pakāpeniski piedēvējot sev vienīgo latviešu centrālo organu lomu, radīja sev pārāk plašu un neskaidru darbības bazi, ko nespēja piepildīt ar plānu un aktivitāti. LCK pakāpeniski paplašināja (arī vēl izvairoties no bijušiem politiķiem), aicinot talkā tikai t. s. technisko daļu vadītājus. Rezultātā gan radās jo plaša LCK, kas labākā gadījumā būtu varējusi tikai techniski veikt kādu darbības programmu, bet ne dot pašu programmu. No sesijas uz sesiju mēs pārāk uzskatāmi redzējām, ka pamata jautājumus neatrisina: emigrācijas, bij. karavīru, darba politikas, ideoloģiskās aprūpes, tagad arī „izskrīnēto" aprūpes jautājumu utt., utt. Tie visi ne tikai nav atrisināti, bet nav uztverta pat patiesā situācija. LCP nespēja ieskatīt, kur ir vaina, nedz arī mainīt stāvokli, pat pienācīgi nesaigstot par neveiksmi un nesākot meklēt vainu. Vairākkārt pacilāto emigrācijas jautājumu nobīdīja pie malas ar lēmumu, ka to nokārtot īstā brīdī un pareizā veidā pilnvaro sūtni K. Zariņu. Ja kaut kas ir kārtojams pie starptautiskiem institūtiem vai ārvalstīm, tad arī tam pilnvaro sūtni K. Zariņu. Šādas pilnvarošanas ceļam, liktos, būtu bijis jābūt otrādam, jo sūtni Zariņu mēs taču atzīstam par mūsu valsts varas augstāko nesēju. Tāds patiesi ir vai nu tikai sūtnis K. Zariņš K. Ulmaņa valdības pilnvarā vai arī bīskaps prof. J. Rancāns kā Saeimas priekšsēža vietnieks un valsts prezidenta vietas izpildītājs.

LCP un LCK aizgāja vēl tālāk. Kad Latvijas Centrālās padomes vadītājas personas sāka tagadējos apstākļos iespējamo darbošanos, LCP un LCK sākumā izrādīja nervozu saigumu un „virsvaras" pretenzijas, bet vēlāk jau neslēpti izmēģinājās pretdarbību, nosodīšanu un dažos gadījumos, kad mūsu valstsvīru panākumi ārzemēs nebija skaidri vai droši, pat izpauda zināmu gandarījuma prieku par to iedomātām neveiksmēm.

Vienošanās

Eslingenas „Latviešu Ziņas" raksta, ka 2. oktobrī Eslingenā kopējā apspriedē notikusi vienošanās par latviešu trimdas organizāciju darbības saskaņošanas kārtību. Apspriedē piedalījās Latvijas Centrālās padomes pārstāvji Ā. Klīve un V. Bastjānis ar Latvijas Sarkanā krusta dienvidu direkcijas vadītāju R. Liepiņu un Latviešu Centrālās padomes 5. sesijā Hanavā ievēlētās darbības saskaņošanas komisijas pārstāvji J. Goldmanis un V. Korsts. Jaunā vienošanās pēc būtības balstoties uz Ofenbachas apspriedes atzinumiem. Tās grozījumi esot vairāk formāla rakstura, kādēļ pret šo vienošanos nebūšot sagaidāmi arī Latviešu Centrālās komitejas prezidija iebilduma, kuŗa Ofenbachā parakstīto vienošanos LCP 5. sesijā noraidīja. Eslingenā panākto vienošanos iedzīvināšot jau tuvākā laikā.

Tā LCK un LCP nonākušas strupceļā. Pašas tās netika ar „uzņemto" uzdevumu plašumu galā, bet tomēr turpināja pretendēt, ka ne tikai Latvijas Centrālās padomes darbība, bet pat sūtņa K. Zariņa darbība ir pakļauta tām. Arī pilnvaru devējas esot tikai tās. LCP 4. sesijā Blombergā beidzot sākts mēģinājums labot radušos stāvokli. Nolēma meklēt sadarbību ar dažādām latviešu organizācijām, bet patiesais stāvoklis vēl joprojām it kā nebija izprasts. To pierādīja arī LCP Hanavas 5. sesija ne vien ar to, ka sesijas priekšvakarā Latvijas Centrālās padomes vadītāju un LCK prezidija vidū Ofenbachā panākto vienošanos LCP „izgāza" ar vienas balss vairākumu, bet gan taisni ar to, ka vēl joprojām LCP aicināja Latvijas Centrālo padomi sūtīt savu pārstāvi uz LCP, lai tādējādi radītu „sadarbību." Neviens īsti neieskatīja visa šī priekšlikuma aplamību, neieskatīja, ka mūsu likteņu kārtošanā ir jābūt pavisam citādai sistēmai.

Katrā ziņā ir nosodāma dažu atsevišķo personu aktivitātē izdarīto kļūdu dēļ radušās stāvokļa stūrgalvīgā aizstāvēšana. Brīžiem tas jākvalificē par sava veida ļoti tuvredzīgu savtību, kas izpausmē reizēm ir gandrīz demagoģiska. Negribas ticēt, ka šīs personas nesaprot, ko viņas dara. Tiesa gan, viņu aktivitāte dažuviet pat guvusi vairāk vai mazāk iespaidīgas uzvaras, bet tādas uzvaras ir tikai zaudējums, jo tās paildzina neskaidrību, jauc patiesi nepieciešamo vienību un, galvenais, traucē visu mūsu pareizi izkārtojamā kopdarba sistēmu. Pēdējai jau tā ir jāsastopas ar lielām ārējām pretestībām. Būtu latvieša necienīgi stūrgalvīgi mēģināt arī turpmāk vājināt ar kļūdās radītām nesaskaņām un šķelšanos šī darba pareizu un mums visiem ļoti svarīgu īstenošanos.

Kāds tad būtu pareizs visas mūsu tautas un bēgļu centrālo organu uzbūves un sadarbības plāns, organizācijas skelets? Tas, manuprāt, ne pavisam nav sarežģīts.

Mūsu valsts un visas tautas likteni kārtot var un spēj (un tas ir arī viņu pienākums) tās augstākie reprezentanti. Tie būtu mūsu pēdējās Saeimas valdības koalicijas partijas resp. to līderi un pēdējās Saeimas prezidijs līdz ar autoritārās iekārtas valdības pilnvarotiem — sūtņiem K. Zariņu un Dr. A. Bīlmani. Varētu gan iedomāties, ka arī šo divi grupu vidū varētu rasties zināmas nesaskaņas, bet, paldies Dievam, kā jau to aprādīju, to viņu vidū nav. Vai varētu būt kādas šaubas, ka tā ir pietiekama, ļoti autoritātīva un legālitātē neapšaubāma vadība? Vai ir kāds pamats apšaubīt, ka visi viņi šodien dara visu, kas ir viņu pienākums un kas ir viņu spēkos? Vēl vairāk: vai mēs nevaram ar gandarījumu atzīt, ka esam ar viņu darbību apmierināti, jo, lai gan visos sīkumos mēs nezinām, ko viņi dara (tas šobrīd arī nav pārāk skaļi stāstāms), taču mēs skaidri zinām, ka viņi strādā, un mēs ticam viņiem, paļaujamies un, ja tas kaut kādā veidā būtu nepieciešams, esam gatavi viņus līdz pēdējai iespējai atbalstīt, cīnīties kopā? Un vai mums nav vienalga, kā viņus sauc: vai šodien tiem ir Latvijas Centrālās padomes vārds, vai arī bīskapu prof. J. Rancānu rīt oficiāli sauks par Latvijas valsts prezidentu, vai arī tā sauks sūtni K. Zariņu, un viss pārējais veidosies ap viņiem? Mēs taču zinām, kas viņi ir, zinām, ka viņi ir vienoti, zinām, ka visu mūsu centienu jēga un mūsu darbošanās izkārtojuma piepildījums beidzas tikai vienā mērķī: atkal lai būtu visa tauta kopā brīvā un neatkarīgā valstī.

Sekundāram — otras pakāpes organam ar pavisam citiem uzdevumiem jābūt tam, ko savai aprūpei izveido Vācijā esošie bēgļi. Kā jau teicu, tas var būt Latvijas Sarkanais krusts ar paplašinātu, visu mūsu ikdienu aptverošu darbību un ar padomi pie tā, ja tas būtu nepieciešams. Tas sevī koncentrētu visu darbību, lai atkristu parallēlisms, spēku šķiešana, kompetenču neskaidrība un neveselīga sāncensība.

Patlaban mums ir LCP un LCK ar delegāciju amerikāņu joslā, ar neskaidrā saistībā esošiem divi pārstāvjiem Baltijas komitejā angļu joslā, mums ir LSK un LKPP. Darām parallēlus darbus, notiek zināma cīņa par lielāku vai mazāku veikumu iegrāmatošanu savu panākumu kontā. Ne bez zināmām pretenzijām tiem klāt vēl pievienojas apgabalu un pat novadu komitejas. Plašs, izplūdis, smags, neelastīgi funkcionējošs aparāts. Priekšrocību tādai saskaldītībai nekādu, atskaitot varbūt to, ka ar to ir dota nosodāmā iespēja neveiksmes un nosebojumus novelt uz citiem, par cik ir arī „citi," kam arī kaut kas jādarot.

Vai tad LSK nevarētu vadīt visu mūsu bēdīgo ikdienu tāpat, kā to vada UNRRA, kas zināmā mērā bēgļu aprūpē arī ir līdzīgs veidojums? Vai nebūtu vispareizāk visiem būt vienotiem ap mūsu nacionālā Sarkanā krusta karogu?

Nebūs gan pārāk liela nelaime, ja savai aprūpei un pārstāvēšanai paturam arī citus centrālos organus. Tāds jau ir Vācijā esošo bēgļu centrālais aprūpes organs, ko mēs esam nosaukuši par Latviešu Centrālo komiteju un Latviešu Centrālo padomi. Ja arī paliktu šāds pārāk plašais nosaukums, tad vismaz to darbs jāievirza pareizi. Tam jābūt cieši saskaņotam ar Latvijas Sarkanā krusta darbību, sadalot vai vienojot darbu pēc patiesas vajadzības un stingrā saskaņā, nekavējoties likvidējot katru pārpratumu, katru nesaskaņu un neskaidrību. Abiem šiem organiem ir jājūt visas bēgļu saimes nemitīgā prasība: esiet saskaņoti, vienoti, aptveriet situāciju, plānojiet un vadiet bēgļu dzīvi. Mēs negribam skaldīšanos, mēs negribam neskaidrību, mēs negribam sāncensību panākumu pierakstīšanā. Mēs gribam tikai pašus panākumus un zināsim, kam pienāktos pateicība. Vienotai bēgļu aprūpei jākoncentrē viss, kas skar mūsu dzīvi trimdā, jāvada viss, jāvada enerģiski. Jāvada, bet nevis jāvelkas notikumiem un apstākļiem astē. Blakus uzdevumu skaidrai ieskatīšanai tas prasa labu organizātorisku darbu. Ja ar LCP un LCK līdzšinējā darba programmatisko „skaidrību," situācijas aptveršanu un darba ievirzīšanas metodēm, tāpat kā ar to vietas un nozīmes apjēgumu pārējo mūsu centrālo institūtu vidū, mēs neesam bijuši apmierināti, tad organizātoriski, to zinām visi, šis darbs izkārtots vēl vājāk. Tām vajadzēja būt visu aptverošam, nepārtrauktā dzīvā kontaktā ar visu bēgļu kopības plašo periferiju. Tam vajadzēja būt kā sirdij dzīvā organismā, kas dzen asinis ikkatrā šūniņā. Tā vietā mums bija dots tas, kam pat neradās īsta vārda, ko mūsu bēgļu saime sauca vienkārši par „Detmoldu."

Un beidzot: Latvijas Centrālai padomei, kas, tā mēs domājam, aptver kā pēdējās Saeimas reprezentantus, tā arī mūsu sūtņus ārzemēs, un bēgļu aprūpes organiem savā vidū ir jābūt pareizam kontaktam. LCP un LCK sen jau vajadzēja atrast vienīgi pareizo sadarbības veidu — deleģēt pastāvīga kontakta uzturēšanai pie Latvijas CP vienu vai vairākus pārstāvjus, lai gūtu vienmēr pietiekamu un pareizu informāciju par Latvijas CP darbību un būtu gatavām atbalstīt tās darbību vai iedzīvināt to bēgļu kopībā, reprezentējot pie tās bēgļu kopību un ienesot Latvijas CP arī bēgļu kopības domu.

Tas, ieskatu, ir vienīgais pareizais ceļš. Ja to neiesim, tad jaunas un jaunas sašķelšanās plaisas ir neizbēgamas un iespējamos panākumus darbā, ko dara mūsu visas tautas un valsts likteņa labvēlīgai ievirzīšanai, iznīcināsim mēs paši. To vajaga izprast un savas darbošanās pamatā likt katram latvietim un pirmā kārtā tiem, kas pilnvaroti vadīšanai.

Gribas cerēt, ka pirmās bēgļu LCP pēdējā sesija ir atvērusi acis uz patieso stāvokli arī tiem, kas aiz kaut kādiem iemesliem vēl to nesaprata. Šis bēgļu LCP sastāvs uz sesijām vairs nepulcēsies, jo novembrī mēs vēlēsim bēgļu jauno LCP un tā eventuāli vēlēs arī jaunu LCK vai arī atstās līdzšinējo, dodot tai jaunus uzdevumus. Mēs vēlēsim demokratiski. Gan vēlēšanu kārtība var sagādāt pārsteigumus, jo pieņemtā vēlēšanu divpakāpeniba mūsu apstākļos slēpj daudz nejaušību. Tomēr — vēlēsim īsti demokratiski. Proti, lai neesam apmierināti ar to vien, ka esam brīvi balsojuši un tātad ievēlējuši pēc savas gribas „lāga cilvēkus," bet lai apzināmies, ka mūsu centrāliem organiem, kaut arī tiem jāveic bēgļu aprūpes darbs, tomēr ir jāsastopas arī ar politiskām, sabiedriskām, saimnieciskām un kultūrālām pamatproblēmām un ka tās jāizlemj izšķirīgi un lietpratīgi. Šiem uzdevumiem tātad ir piemēroti tikai tie, kas patiesi tam ir piemēroti. Ne katrs kultūras, zinātnes vai citā laukā pazīstama vārda īpašnieks jau ir piemērots šādiem uzdevumiem. Nevairīsimies taisni no mūsu bijušiem politiskiem un sabiedriskiem darbiniekiem, to aktīvā un krietnā paņātne drošāk garantē izpratni, pieredzi un darbības praksi. Pagājušā vasarā palaistais sauklis „izvairīties no okupācijas laiku redzamiem „politiskiem darbiniekiem" tā vien arī bija domāts, bet kļūdaini bija vispārināts par domu, ka jāiztiek vispār ar cilvēkiem, kam ar politiku, ar valsts dzīvi, ar tās vadītājiem un izkārtotājiem postenim nekad nekāda sakara nav bijis. Tādas nostājas rezultātā rodas centrālie organi, kas nespēj tikt galā ar saviem uzdevumiem, jo demokratiskās vēlēšanās gūtais mandāts vēl nedod arī garantiju par nepieciešamām spējām. Balsojot, ir arī labi jāapskatās, kam šo mandātu dot.

Jādomā, ka tieši šinī apstākli slēpjas līdzšinējās bēgļu LCP un LCK vājums. Gribas cerēt, ka pēc jaunām vēlēšanām jaunā bēgļu LCP pareizi atrisinās sarežģījušos neskaidrību un „neatrisināmības" pinekļus, lai beidzot bez kādiem pārpratumiem un neskaidrībām mēs redzētu pareizi izveidotu un aktivizētu kā visas valsts un tautas likteņu kārtotāju darbību, tā arī vienkāršotu, vienotu, aktīvu un ar savu darbu autoritātīvu bēgļu aprūpes vadību.

Lagvardijam ir jauns plāns pēc-UNRRA's posmam

Vašingtonā, 5. okt. (AP). — Fiorello Lagvardija vakar preses konferencē paziņoja, ka viņam esot plāns palīdzības turpināšanai trūcīgām valstīm arī pēc UNRRA's likvidēšanas. UNRRA's ģenerāldirektors izteicās, ka viņš šo plānu šī mēneša beigās iesniegs UN pilnsapulcei, bet pirms tam viņš nevarot izpaust visus tā sīkumus. Viņš varot teikt tikai to, ka viņa plāns neparedzot lielu naudas izdošanu, nedz arī tanī ir runa par īstermiņu aizdevumu piešķiršanu. Lagvardija uzslavēja prezidentu Trumenu ar viņa nostāju Palestīnas jautājumā, bet 830.000 pārvietoto personu problēmu Eiropā raksturoja par „mūsdienu pasaules visgrūtāko un sirdi satriecošo."

The Stars and Stripes

TUR

Rīgas ostā pirmais tvaikonis ienācis 1945. g. 11. septembrī. Kopš tā laika ienākuši jau daudzi kuģi ar tūkstošiem tonnu kravas. Ostā ceļ jaunu noliktavu. Ūdensslidēji izceļ nogremdētos kuģus. Visa ostas teritorija — 10.000 kv. m būs betonēta. Iesākta ostas pilsētiņas izbūve. Te būs poliklinika, internacionālais klubs, bērnu izstādes un vairāki desmiti kollektīvo namu. Ostas izbūvē rosīgākie darbinieki ir inž. Chmeļevs un Deboneks ar savām brigādēm. — Daudzās Rīgas fabrikās trūkst kvalificētu strādnieku. Tā tas ir, piem., superfosfāta fabrikā. Kokvilnas un linu rūpniecībā pāri par 20 proc. strādnieku neveic darba normas.

„Cīņa" Rīgā

ASV...

(Turpinājums no 1. lappuses)

minālu organizāciju, gatavojas iznīcināt paši vācieši. Ir jau sagatavota tiesu likumdošana, kas prūšu virsnieku klasei dos galīgo triecienu, jo daudzi uzskata, ka tā bijusi pēdējo 2 briesmīgo karu īstā izraisītāja. Amerikāņu joslā pieņemtais denacifikācijas likums, ko vācieši pielieto jau gandrīz 200 tribunālos, paredz ne tikai pazīstamāko nacistu, bet arī militāristu un vācu virsnieku zināmu kategoriju tiesāšanu, ieskaitot ģenerālštābu un virspavēlniecību. — ASV senātors Roberts Tafts apgalvo, ka 19 vīru notiesāšana Nirnbergā būs traips Amerikas vēsturē, ko amerikāņi vēl ilgi nožēlos. Senātors izteic domu, ka kara noziedznieku prāva pēc būtības ir bijusi pret amerikāņu likumu pamatprincipiem, jo cilvēku nevar tiesāt par tādu likumu pārkāpšanu, kas nav pastāvējuši nozieguma izdarīšanas brīdī. Nirnbergas spriedumus Tafts nodēvēja par „atriebības diktētiem, bet atriebība reti esot taisnas tiesas spriešana."

UN

Krievija pieprasījusi uzņemt UN pilnsapulces darba kārtībā jautājumu par ārvalstu karaspēka atrašanos to valstu territorijās, kas nav bijušas Sabiedroto ienaidnieces. Tas ir tas pats jautājums, ko UN Drošības padome savā laikā atteicās uzņemt darba kārtībā pēc tam, kad Krievija norādīja uz ASV un Anglijas karaspēka atrašanos Ķīnā, Islandē, Ēģiptē, Grieķijā, Brazilijā, Panamā un citās valstīs. UN ģenerālsekretārs Lijs piekritis šī jautājuma uzņemšanai pilnsapulces darba kārtībā. UN pilnsapulcei jāsākas 23. okt.

ASV

ASV armijas sauszemes spēku komandieris ģen. Diverss (Devers) Ņujorkā deklarēja, ka pret ASV vērsta pēkšņa trieciena gadījumā „mēs uz šādu uzbrukumu nekavējoties atbildēsim ar divi raķešieročiem pret katru raķešieroci un ar divi bumbām pret katru bumbu." Jebkurš nākotnes karš „varot sākties ar šāvienu, kas sniegsies apkārt visai pasaulei."

— ASV ģen. Hollands Smits Obornas garnizonam Alabamas štātā izteicās, ka viņš ir nobažījies par nākamā pasaules kara iespējamību. Viņš pārmeta, ka ASV, kaut arī uzvarējušas abos iepriekšējos pasaules konfliktos, tomēr ir atbildīgas par miera zaudēšanu pēc katra no tiem.

Vācija

Padomijas Militārā valdība Vācijai paziņoja, ka tā atļāvusi Vācu ziņu aģentūras dibināšanu laikrakstiem Berlīnē un Padomijas okupācijas joslā. Jaunā aģentūra sauksies „ADN" (Allgemeiner Deutscher Nachrichtendienst). — Pirmoreiz uz 2 joslu bazes noteiktas pilnīgas pārtikas devu tabulas angļu un amerikāņu joslu civīliedzīvotājiem. Tās sākas ar 1100 kaloriju mazbērniem un beidzas ar 4000 kal. ogļračiem. No 14. okt. vācieši abās joslās ēdīs vienādi, normālpatērētājam saņemot 1550 kal. dienā. — Franču un krievu joslas vācu valdību pārstāvji atteikušies piedalīties amerikāņu-angļu kopējiem spēkiem noorganizētajā vācu valstu vadības pārstāvju apspriedē Brēmenē, kur bija jāizlemj visu 4 joslu tālāka saimnieciskā apvienošana. Ar to Brēmenes apspriede kļuvusi tikai par 2 joslu vācu valdību pārstāvju konferenci, kurā piedalās 11 vācu valstu vadība.

The Stars and Stripes

FELETONS

Kongreslingenā

Domāju, ka kongresu sezona Eslingenā beigusies, bet vēlu vakarā, kad jau laidos miegā, ieskrēja mans draugs Antiņš Apmeklētājs un sauca: „Ko tu guli? Posies uz noslēguma aktu. Prezidiju kongress tūliņ sāksies. Pieņems galīgās rezolūcijas. Pēc tam būs gājiens lāpu gaismā un izturīgāko apmeklētāju godināšana."

Zāle bija greznota lauru kokiem. Daudzgalvainais pūlis nerimstošiem aplausiem sveica runātājus pie prezidija galda. Pirmais runāja piensaimnieku kongresa pārstāvis Pičs Paniņa. „Biedri piensaimnieki, augstie viesi, dāmas un kungi!" viņš teica. „Pateicībā par dāvāto uzmanību atļaujos aizrādīt uz kādu līdz šim nepievērotu apstākli, kas, pēc manām domām, pelnī ievērību. Lai gan DP piensaimniecība sasniegusi visai augstu līmeni, kā to rādīja notikušais kongress, tomēr ir vēl kāds trūkums, kas nekavējoties jānovērš. Šis trūkums pastāv tanī apstāklī, ka mums nav nevienas govs. Lieku priekšā pieņemt rezolūciju iegādāties govi."

To noraidīja. Oponenti aizrādīja, ka govs piens netīrs un nereti satur tīfa baciļus, turpretī bundžu piens un piena pulveris tos nesatur. Arī piensaimniecības darbinieku darbs lielā mērā vienkāršojas ar to, ka pienu neiegūst tieši no govīm, bet modernizētā ceļā no konservu bundžām.

Pašvaldību darbinieku pārstāvis Krišs Bārdiņš pieskārās sāpīgajam jautājumam, kā lauku pašvaldību darbiniekus nodarbināt savā arodā. Vienīgā izeja, viņš teica, ir bēgļus organizēt ne tikvien pēc nometnēm, bet pēc pagastiem. Blakus nometņu komitejām gluži labi var pastāvēt arī DP pagastvaldes, jo bēgļu vidū katrā nometnē ir vismaz daži pārstāvji no katra pagasta. Pagaidām pietiktu ar pagastvecākā, sekretāra, pagasttiesneša un kazaka amatu atjaunošanu. Tā kā Latvijā pavisam ap 500 pagastu, amati katrā lielākā DP nometnē un latviešu bēgļu kolonijā būtu sagādāti 2000 līdz šim nenodarbinātām personām. Priekšlikumu pieņēma lielā vienprātībā, papildinot ar to, ka visiem amatvīriem jāpieprasa strādājošo papildedevas.

Kommilitonis Fredis Deķelis no Mūžīgo studentu biedrības sūdzējās par buršu dzīves panīkumu. Pat Heidelbergā nekas liels nav atlicis no Rīgas buršu greznības. Ierosināja dibināt korporāciju Dipironija, pieprasīt tās rīcībā Heidelbergas vecāko konventu un lūgt UNRRA's vadību piepildīt ar vīnu 300.000 litru tilpuma mucu, kas tukša stāv Heidelbergas pilī. Iebildumu nebija.

Rakstnieku pārstāvis Tims Ims vēlējās nolasīt savu jaunāko romānu „Caur raudām un asarām uz bijušo laimi," kas rakstnieku kongresā palicis nenolasīts klausītāju aiziešanas dēļ. Vēlā laika dēļ nolasīšanu atlika uz kādu no nākamiem kongresiem. Rakstnieks tam piekrita, apsolīdamies līdz tam romānu pārstrādāt pieccēlienu traģēdijā ar epilogu „Skumjas pārdomas barakas kaktā."

Vēl runāja skolotāju, amatnieku, agronomu, vegetāriešu un citu kongresu pārstāvji. Viņu runas izcēlās ar gaļumu, patriotisku noskaņu un bieži dzirdētu domu bagātību, kas izpelnījās nedalītu publikas piekrišanu. Prezidija prezidents kongresu slēdza ar novēlējumu, lai kongresu rīkošana kļūtu par skaistu tradiciju un lai nākamā DP sezonā tos sarīkotu vēl kuplākā skaitā.

Beigās runāja Eslingenas pilsētas valdes delegāts. Viņš uzsvēra, ka Eslingena savā vairāku gadsimtu pastāvēšanas laikā nekad neesot piedzīvojusi tik daudz kongresu kā beidzamajā gadā. Pateicībā un atzinībā par DP ievadīto kultūras darbu pilsētas vācu valde nolēmusi Eslingenu pārdēvēt par Kongreslingenu. Pilsētas valde bez tam vienbalsīgi nolēmusi

Uzaicinājums

(Beigas)

Še minētie jaunieši lūgti steidzami paziņot savu pašreizējo dzīves vietu — precīzas adreses (nekavējoties ziņojot arī par dzīves vietas maiņu): To S. Jaundzems, Welfare Officer for Baltic Nationals, Gr. Burgstr. 59, Lübeck (24), lai viņu adreses būtu iespējams paziņot tālāk šo jauniešu labvēļiem — mūsu tautiešiem AS Valstīs, kas uzņēmušies gādību pār viņiem pēc Latvijas Sarkanā krusta Beļģijā priekšnieces E. Valteras ierosinājuma.

Jūlijs Pocs (27. 7. 4. Rēzeknes apr.), Andrejs Pugalis (28. 6. 4. Liepājas apr.), Voldemārs Pizāns (27. 14. 8. Rēzeknes apr.), Jānis Puzulis (27. 19. 6. Valkas apr.), Tālivaldis Rūsis (27. 23. 7. Kuldīgas apr.), Pēteris Ramiņš (27. 26. 4. Rīgas apr.), Fridis Rudītis (28. 7. 2. Valkas apr.), Vladislavs Rūnis (27. 27. 9. Rēzeknes), Nikolajs Rāvics (27. 10. 11. Rīgas), Jānis Roks (28. 28. 3. Abrenes), Eduards Radvilis (27. 11. 7. Rīgas), Gunārs Rudzītis (27. 29. 11. Tukuma apr.), Herberts Staģis (27. 14. 3. Rīgas apr.), Alfreds Salenieks (27. 12. 3. Abrenes), Imants Sīpols (27. 12. 3. Rīgas), Antons Skusāns (27. 2. 11. Daugavpils), Oļģerts Sproģis (27. 6. 4. Cēsu apr.), Modris Stakle (27. 22. 10. Valmieras), Ēvalds Stelpa (29. 10. 11. Rīgas), Jānis Strazdiņš (28. 31. 5. Rīgas), Jānis Straupe (27. 29. 12. Rīgas apr.), Elmārs Sirants (27. 15. 1. Rīgas apr.), Valdis Sauliņš (30. 2. 2. Abrenes apr.), Gunārs Selga (28. 13. 7. Madonas apr.), Richards Stačevics (28. 16. 6. Talsu apr.), Jānis Slagovskis (27. 27. 11. Rīgas), Vitolds Svilis (27. 22. 6. Rīgas), Valdis Parafinovičs (27. 3. 12. Daugavpils), Ojārs Ronis (27. 21. 9. Rīgas), Valentīns Šaliņš (27. 21. 1. Rīgas), Apolonārijs Šarigins (27. 22. 7. Rēzeknes), Alfreds Šauriņš (27. 8. 9. Rīgas), Gunārs Tīrelis (27. 16. 2. Bauskas), Ēriks Telners (27. 19. 8. Rīgas apr.), Nikolajs Trenko (30. 17. 2. Rīgas), Pēteris Topups (27. 23. 3. Rīgas apr.), Jānis Tulneitis (27. 15. 6. Rīgas), Miķelis Voldiņš (27. 30. 4. Rīgas apr.), Ēvalds Vilkājs (27. 8. 2. Ilūkstes apr.), Valdis Vanags (27. 16. 6. Rīgas), Jānis Vesmanis (27. 4. 12. Valkas apr.), Imants Veneikis (28. 23. 8. Tukuma apr.), Gvīdo Vigands (27. 1. 3. Rīgas), Jānis Vikmanis (27. 20. 7. Rīgas), Ojārs Vinklers (28. 8. 7. Valmieras apr.), Vladimirs Vorotņickis (28. 18. 8. Rīgas), Aleksandrs Zagorskis (27. 14. 1. Rēzeknes apr.), Jānis Zaķis (27. 8. 9. Valmieras apr.), Jānis Zariņš (27. 29. 3. Valkas apr.), Ārijs Zemņickis (27. 6. 10. Jēkabpils), Vladimirs Zernovs (28. 31. 1. Cēsīm), Imants Zilberts (27. 5. 7. Rīgas), Alfreds Zilpauss (27. 22. 4. Rūjienas), Pēteris Zvirbulis (27. 24. 6. Jēkabpils), Alfreds Zviksts (27. 20. 10. Rīgas), Jēkabs Tētiņš (27. 18. 11. Rīgas) un Harijs Zēvalds (27. 22. 12. Valmieras apr.).

ASV armija demonstrē jaunus ieročus...

Aberdīnas izmēģinājumu poligonā, Merilendā, 3. okt. (UP). — ASV armija vakardien pacēla noslēpumainības plīvuru no dažiem saviem visjaunākiem ieročiem, pirmoreiz demonstrējot ap 6000 rūpniekiem supersmago „T 28" tanku, kas sver gandrīz 100 to un apbruņots ar 105 mm lielgabalu, bezatsitienu šautenes, to vidū arī 57 mm šauteni, ar kuru var šaut no kājnieka pleca, un 75 mm un 105 mm šautenes, ar kurām šauj no viegliem trijkājiem, un citus ieročus. Ar jauniem ieročiem kājnieku rīcībā tagad ir vieglās artilerijas uguns spēks. Armija brīdinājusi Amerikas rūpniecību, kā tai jābūt sagatavotai savu fabriku un darbinieku aizsardzībai pret atombumbu uzbrukumiem jauna kara gadījumā.

...un kara aviācija gatavojas apmācībām Alaskā

Vašingtonā, 3. okt. (UP). — ASV armijas gaisaspēku šefs ģen. Spācs (Spaatz) vakar paziņoja, ka tuvākos 2 mēnešos uz Alasku apmācībām arktiskos apstākļos dosies „B 29" — „lidojošo cietokšņu" eskadra un „P 61-Mustang" eskadriļa. Amerikāņu kara aviācija Arktikai piešķir sevišķu nozīmi Amerikas kontinenta aizsardzībā. Spācs nesen bija izteicies, ka amerikāņus nekas neaizsargā pret gaisa uzbrukumiem, kas nāktu pāri Ziemeļpola leduslaukiem. Spācs nupat vēl paziņojis, ka Eiropā atrodošos „lidojošos cietokšņus" — „B 17" jau vistuvākā nākotnē apmainīs ar lielāka radija „B 29."

The Stars and Stripes

Dievturus

lūdz atsaukties **Arvīds Brastiņš**, Heutorstr. 5, Blomberg/Lippe (21a). Lūdz atsaukties arī tos, kam ir Ernesta Brastiņa grāmatas vai cita dievturu literātūra. 3720

SPORTS

Štutgartas Nekaras stadionā 5. okt. ap 3000 vācu un latviešus skatītāju vēroja interesantās latviešu vieglatlētu izlases un Štutgartas vācu sporta biedrības „Kickers" vieglatlētu salīdzinājuma sacīkstes (Vergleichskampf). Ar 62:56 p. uzvarēja „K" vieglatlēti, kas skaitāmi pie Dienvidvācijas labākiem, jo to vidū atrodas kā Eiropas bij. meistars sprintā — 1936. g. olimpiadas dalībnieks Domperts, tā arī diska metējs Marktanners (iepriekšējā svētdienā spēja 46,08 m) un Dienvidvācijas patlabanējā meistarkomanda 4×100 m maiņskrējienā. Latviešu vieglatlētu tehnisko disciplīnu pārākuma izlīdzināšanai vācieši centās gūt uzvaras skriešanas sacensībās, kas tiem izdevās tikai ar lielām grūtībām, jo arī latviešu skrējēji, pielietodami visu savu māku, atestēja sevi ļoti labi. Priednieks 200 m skrējienā guva personīgu rekordu 22,6 sek., Laipnieks ar 9 min. 18,2 sek. 3000 m skrējienā rādīja savu labāko laiku trimdā, bet Teteris ar uzvaru 800 m patīkami iepriecināja savus tautiešus. Netālu no finiša Eiropas bij. meistars Domperts strauji tuvojās T., to panāca un jau likās, ka T. cīņu zaudēs. Pieliekot pēdējos spēkus, mūsu skrējējam tomēr atkal izdevās atrauties un straujā finišā nodrošināt uzvaru ar 1:59,2. Zviedru maiņas skrējienā Teteris, Čudarāns, Priednieks un Garklāvs skrēja labi, bet pēdējā maiņā P., kas vācietim bija priekšā 2 m, neizdevās labi nodot vai G. labi saņemt maiņas vālīti un — uzvara bija vāciešiem. Techniskās disciplīnās mūsējiem veicās it labi. Jo iepriecinoša ir Stendzenieka šķēpa metienu nostabilizēšanās pie 70 m līnijas. Viņš un Hakelis bija daudz pārāki par vāciešiem, kas spēja tikai ap 40 m. 100 m skrējienā vācietis Rīmpings ar 11,0 sek. bija 1. v., 2. Priednieks 11,1 (4. v. Garklāvs 11,4). Tas pats dalībnieku un vietu iedalījums palika 200 m, kuŗus vācietis veica 22,3 un Priednieks 22,6. 400 m vācieši ar 51,0 un 52,1 bija pirmie, 3. v. Čudarāns ar 52,8. 800 m aiz Teteŗa 1:59,2 Domperts skrēja 1:59,5, bet mūsu Āboltiņš bija 4. v. ar 2:10,5. 3000 m Domperts ar 9:12,4 bija neuzveicams, arī 2. v. paturēja vāc. Veisners ar 9:16,6, bet Laipnieks ar 9:18,2 bija 3. v. un Kārkliņš 4. v. ar 10:37,8. 4×100 m ar 44,2 uzvarēja vāciešu vienība, mūsējie (Krauklis, Gunārsons, Bitē, Lamberts) 46,8. Arī zviedru maiņas skrējienā pirmie bija vācieši. Lodes grūšanā mūsu Millers guva 1. v. ar 13,29 m, 2. v. Neimanis 13,28. Šķēpa mešanā 1. Stendzenieks 69,92 m, 2. Hakelis 59,82, 3. un 4. vācieši 42,04 un 40,56. Tāllēkšanā „K" Bachmans 6,46, 2. Gunārsons 6,33, 3. Hakelis 6,32. Augstlēkšanā mūsu Osvalds un Liepnieks ar 1,80 un 1,75, 3. un 4. vācieši ar 1,75 un 1,65. — 3. okt. mūsu vieglatlēti sacensībās Minchenē uzvarēja vāciešus ar 60:58 p. Teteris 800 m veica 1:58,5 — tikai par 0,5 sek. sliktāk par Latvijas rekordu. — Pēc vieglatlētu sacīkstēm tanī pašā Štutgartas Nekaras stadionā latviešu futbolistu sastādītā pret Štutgartas pilsētas vācu vienību guva 7:1 (2:1) uzvaru. Mūsu vienībā bija Bebris, Kārkliņš, Anuzis, Jēgers, Ārens, Hermanovskis, Putenis (2. pusl. 6. min. Krišjanovs), Pērkons, Reimanis, Gailis un Peičs. Vācu vienībā nebija neviena viņu virslīgas spēlētāja, bet tikai „Landesliga" spēlētāji, kas šoreiz bija sliktāki pat par jebkuŗu atsevišķu šīs klases vienību. Bumba lidoja šur un tur, visbiežāk nevēlamā virzienā. Spēle bija nekārtīga un galīgi sajaukta. Mūsējie grēkoja tāpat, bet vārtu priekšā bija daudz uzņēmīgāki un atjautīgāki par vāciešiem, „šaujot" jo bieži ar panākumiem no dažādiem stāvokļiem. Gandrīz visu vārtu iegūšanā piedalījās labi spēlējošais centra uzbrucējs Freimanis, kas no 3 vārtiem 2 ieguva ar galvu no stūŗa sitieniem, bet pārējos Pērkons, Gailis, Peičs un Krišjanovs (no 30 m!). Vācieši vienīgos vārtus ieguva pašā sākumā — 3. minūtē. Nākamā mūsu sastādītā sacīkste paredzēta Freiburgā, franču joslā. 29. sept. šī pati sastādītā — Bebris, Kārkliņš, Bluķis, Pētersons (10. min. savaiņoja un tā vietā spēlēja Koņeckis), Ārens, Jēgers, Putenis, Pērkons (Krišjanovs), Freimanis, Gailis un Kudrašovs zaudēja Firtas vācu virslīgas vienībai „Spvg Fürth" 0:3 (0:0). Pirmā puslaikā spēle bija izlīdzināta. Freimaņa sitiens no apm. 10 m, vācu vārtsargam guļot pie zemes, trāpīja vārtu stabu. Vācieši spēlēja ļoti ātri, bet mums nevelcās ar saspēli. Sacīkstē noraudzījās 15.000 skatītāju, jo tie bija nākuši uz iepriekš notikušo vācu virslīgas meistarības sacīksti starp „1. F. C. Nürnberg" un „Ulm 1846" (Vladimirs Bērziņš).

Sludinājumi

Sēru vēsts

Mūsu tautiete

Elize Liberta,

dzim. 1886. g. 19. janvārī Rīgā, mirusi Minchenē, 1946. g. 2. oktobrī. Apbedīta Minchenes Meža kapos 1946. g. 5. oktobrī.

Viņu mīļā piemiņā paturēs **piederīgie** un **Traunšteinas latviešu kolonija** 3722

Mūsu mīļais konfilistrs

Jānis Zāle,

dzim. 1897. g. 25. jūnijā Tirzas pag., miris nelaimes gadījumā 1946. g. 26. sept., Vedelā (Wedel) pie Hamburgas.

Tālaviešu saime Mērbekā 3715

Drēbnieku meistars Bernhards Fingers no Flensburgas 9. augustā aizbrauca uz amerikāņu joslu un nav atgriezies. Ziņas par viņu steidzami lūdz A. Vītoliņš: Junkerholweg 9, Flensburg (24). 3719

Aicinājums

Laipni lūdzam mežkopjus un meža darbiniekus piedalīties **sanāksmē** 1946. g. 19. un 20. okt. **Fišbachas** (pie Nirnbergas) **latviešu nometnē**. Sanāksmes nolūks: 1. apzināt un vienot emigrācijā esošos meža darbiniekus, 2. noskaidrot un sekmēt darba iespējas mežkopju arodā, 3. veicināt papildināšanos arodizglītībā, 4. organizācijas u. c. jautājumi. Sanāksmes darba kārtībā paredzēti referāti un ziņojumi. Sanāksmes sākums 19. okt. pl. 13.

Iniciātoru grupas vārdā **K. Birnbaums** un **H. Upītis** 3724

Pulksteņtaisītājus — manus agrākos noņēmējus no „Kursas" Rīgā sakarā ar materiālu un darbarīku apgādi lūdzu paziņot man savas tagadējās dzīves vietas. **Arturs Laiviņš**: DP Camp, H. 68, Meerbeck b. Stadthagen (21). 3716

Pauli Ārenu, dz. 04. g. Īslīces p., **Līliju Martenu** no Tukuma un **Elviru Roci** dzim. Sermuli-Pani no Rīgas m. **Amālija** un **Gerda Vasermanes**: Latvian Camp, Lauingen/Donau, Bayern (13b). 3713

Kaŗavīr Juri Bičevski, kas bij nr. 880.400, POW Camp 2227, II BAOR, Great Britain via Münster! Lūdzu raksti Ritai Grīnbergai: UNRRA Team 93, Messing Office, Schwäbisch Gmünd, Wttbg. (14a). 3725

Eduardu Tāru, dz. 07. 8. 5. Bauskā, m. māte **Berta Tāre**: Latvian Camp, Lauingen/Donau, Bayern (13b). 3714

Par sievu **Annu Kranātu** dzim. Ezīti, dz. 20. 19. 1., meitām **Rūtu** un **Guntu** no Palsmanes Bišulejām un brāli **Arnoldu Kranātu**, dz. 25. g., bija 15. div. 33. p. 13. r. (Ig.), no Palsmanes Jaunpūķiem lūdz z. **Jūlijs Kranāts**: DP Camp, Seedorf, Kr. Bremervörde (23). 3700

Gsp. izpalīgi, kas 45. VII-VIII Regensburgā satikāt **Laimonu Rocēnu** no Rīgas! Par viņu lūdz z. tēvs **V. Rocēns**: Stuttgarterstr. 35-1, Esslingen/Neckar, Wttbg. (14a). 3701

Par lidotāju Ojāru Bormani, bija lidot. skolas audz., no Rīgas, Aizsargu 1a, lūdz z. E. Apenītis: Latvian DP Center, Weylstr. 11-2, Mannheim (17a). 3708

„Latviešu Vēstneša" 1 mēneša abonements ar piesūtīšanu maksā 5 markas, 2 mēnešu — 8 markas. Abonementu pieņem no jebkuŗa numura. Atsevišķa numura cena 50 fen. Tuvinieku meklēšanas sludinājumi par katru pilnu vai saīsinātu vārdu 30 fen., pustreknā salikumā 45 fen., tekstā 90 fen. Pārējie sludinājumi 100 proc. dārgāk. „Latviešu Vēstneša" pārstāve angļu okupācijas joslā — Lidija Dravniece: Latvian Camp, „Frische Quelle," Hiddesen bei Detmold, Lippe (21a); Austrijā — Rūdolfs Kalniņš: DP Camp, Glasenbach bei Salzburg, Oesterreich. Maksājumiem Austrijā piemērojamas tās pašas likmes šiliņos. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu technisku vai neparedzētu iemeslu dēļ izdevējs atbildību neuzņemas.

Printed by Manz, Dillingen. — 12.300